

Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Can SARIKOL¹

Mehmet ÖÇALAN²

1 Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

2 Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Makale Bilgisi

ÖZET

Gönderim Tarihi:

07.06.2022

Kabul Tarihi:

15.06.2022

Yayın Tarihi:

25.06.2022

Bu araştırma, lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerden toplanan veriler sayısal kodlamalar yapılarak analiz edilmek üzere SPSS programına aktarılmıştır. Öncelikle verilere ait tanımlayıcı istatistikler (yüzde ve frekans) yapılmıştır. Yapılacak istatistiksel analizlere karar vermek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Normallik testinde verilerin çarpıklık (skewness) ile basıklık (kurtosis) değerleri dikkate alınmıştır. Elde edilen değerlerin -2/+2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerin ise normal dağılıma uygun (George ve Mallery, 2001) olduğu kabul edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizlerinde; bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Person korelasyon kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; lise öğrencilerinde internet bağımlılık düzeyinin ele alındığı bu çalışmada öğrencilerin demografik değişkenlere göre internet bağımlılık düzeylerinin bazı farklılıklar gösterdiği bulunmuş, bunun yanında elde edilen sonuçların literatür ile paralellik gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimler: İnternet, Bağımlılık, Spor, İnternet Bağımlılığı

Investigation of High School Students' Internet Addiction Levels in Terms of Sports and Different Variables

Article Info

ABSTRACT

Sending date:

07.06.2022

Acceptance Date:

15.06.2022

Release Date:

25.06.2022

This research was conducted to examine the internet addiction levels of high school students in terms of sports and different variables. The data collected from the students in the research were transferred to the SPSS program to be analyzed by making numerical coding. First of all, descriptive statistics (percentage and frequency) of the data were made. Normality test was applied to decide on the statistical analyzes to be made. In the normality test, the skewness and kurtosis values of the data were taken into account. It has been determined that the obtained values are in the range of -2/+2. These values were accepted to be in accordance with the normal distribution (George & Mallery, 2001). In the statistical analysis of the data; independent groups t-test, one-way analysis of variance (ANOVA) and Person correlation were used. According to the findings obtained; In this study, in which the level of internet addiction in high school students was discussed, it was found that the internet addiction levels of the students showed some differences according to the demographic variables, and it was seen that the results obtained were in parallel with the literature.

Keywords: Internet, Addiction, Sports, Internet Addiction

GİRİŞ

İnternet bireysel, toplumsal, eğitsel alanlar gibi geniş bir yelpaze içerisinde yaşamı kolaylaştırıcı, geliştirici ve iyileştirici yönlere sahiptir. İnternetin sağlamış olduğu bu kolaylıklar sebebiyle milyarlarca internet kullanıcısı, bilinen ve alışagelmış geleneksel yöntemler yerine interneti tercih etmektedir (Symonds, 1999). İnternetin hayatı böylesine kolaylaştırdığı bilinirken diğer taraftan da olumsuz etkileri olduğu bilinmektedir. İnsanlar zamanla internette geçirdikleri zamanın farkına varamayarak onu hayatlarının merkezine almışlardır. İnternet, kullanıcının hayatının merkezine yerleşip başlıca odak noktası haline geldiğinde, insan hayatını olumsuz etkileyen, bağımlılık gibi sorunların (Karaman ve Kurtoğlu, 2009) meydana gelmesine neden olmuştur. İnternet başında geçirilen zamanın fazlalığı araştırmacılar tarafından "internet bağımlılığı" olarak nitelenmektedir. Tıpkı diğer bağımlılıklar gibi internet bağımlılığı da ciddi boyutlara ulaşarak bireylere ve çevresindeki insanlara zarar vermektedir.

Hayatın olağan akışı içinde önemli bir yere sahip olan spor, insanların, yalnızca bedensel olarak kendini geliştirmelerine değil aynı zamanda zihinsel ve ruhsal olarak da gelişimlerine katkıda bulunur. Hal böyle olunca spor da bireylerin hayatındaki önemini giderek artırmaktadır. Spor sayesinde bağımlılıkların azalması, kişilerin daha sağlıklı hale gelmesi mümkündür. Spor, kişinin ruh ve beden sağlığını geliştirmesi, belli başlı kurallar çerçevesinde rekabet ölçüleri içinde heyecan duyma mücadele verme, yarışma ve üstün gelme ve asıl anlamda başarı gücünün ilerletilmesi kişisel açıdan en üst noktaya çıkarılması yoluyla gösterilen yoğun çabalar bütünüdür (Aracı, 1999).

Bağımlılıkla ilgili literatür incelendiğinde daha çok madde bağımlılığı üzerine çalışmalar yapıldığı ve bağımlılık tanımının da genellikle bu doğrultuda yapıldığı görülmektedir. Bireylerin günlük yaşamlarında pratiklerinde problemler yaratan durumları bağımlılık olarak açıklanabilir (Egger ve Rauterberg, 1996). Bağımlılık, genel olarak bir nesneye, herhangi birine ya da herhangi bir şeye karşı duyulan engellenemeyen veya engellenmek istenilmeyen arzu ya da farklı bir iradenin kontrolü altına girme durumu biçiminde izah edilmektedir. Birey zihinsel faaliyetleriyle alakalı sorunlu bir davranış göstermektedir (Uzabay, 2009).

Bağımlılık üzerine araştırma yapan uzmanlar bağımlılığı davranışsal ve fiziksel olarak iki başlık altında ele almaktadır (Öztürk ve ark. 2007). Fiziksel bağımlılığa sigara, alkol, madde, gıda, egzersiz bağımlılığı örnek gösterilebilir. Kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar ise internet, bilgisayar, seks, televizyon, kumar olarak ele alınabilir.

21. yüzyılın en önemli gelişmelerinden olan ve "International Network" sözcüklerinin kısaltması olan internetin Türkçe karşılığı "uluslararası ağ" olarak çevrilebilir. Dünya üzerinde farklı yerlerde yaşayan milyonlarca insanın eşzamanlı ya da farklı zamanlarda birbirleriyle iletişim kurabildiği ve bilgi alışverişinde bulunabildiği bir iletişim ağı olarak tanımlanabilir (Yalçın, 2003). Bireyler internet aracılığıyla, her türlü bilgiye ihtiyaç duyulduğu anda hızlı bir şekilde erişebilmektedir. İnternet sayesinde kişiler çevresindeki insanlarla iletişim kurabilmekte, keyifli

zaman geçirebilmekte ve bunlara ek olarak dünya ile ilgili her türlü gelişme hakkında bilgi edinebilmektedirler. Ayrıca alış-veriş ve bankacılık işlemlerini internetten yapabilmektedirler (Balcı ve Ayhan, 2007). Hatta günümüzde bu durum bireylerin gündelik market alışverişlerini dahi internetten yapabilecekleri bir hal almıştır.

İnternet bağımlılığı 1995 yılında Dr. Ivan Golberg tarafından ortaya atılan bir kavramdır. İnternet bağımlılığı; kullanıcının çevrimiçi kullanımı kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlık (Doğan, 2013) olarak tanımlamıştır. Bu kavram, aşırı internet kullanımı, problemlili/sorunlu internet kullanımı, zorlayıcı internet kullanımı ve patolojik internet kullanımı gibi kavramlarla aynı konuyu inceleyen kavramlardır (Caplan, 2002; Gönül, 2002; Günüş, 2009; Griffit, 1999; Ko ve ark. 2012; King ve ark. 2011; Yellowless ve Marks, 2007; Young, 1996).

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde birden fazla tanı kriteri olduğu görülmüştür. Bu kriterlerin hemen hepsi birbirine benzemektedir. Genel hatlarıyla internet bağımlılığı tanı kriterleri şu şekilde sıralanabilir: İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş; istenilen keyfi almak için giderek daha fazla miktarda internet kullanma ihtiyacı hissetme; internet kullanımını kontrol etme, azaltma ya da tamamen bırakmaya yönelik başarısız denemelerin bulunması; internet kullanımının azaltılması ya da tamamen kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük ya da kızgınlık duyulması; planlanandan daha uzun süreler internette kalma; aşırı internet kullanımı nedeniyle aile, okul, iş ve arkadaş çevresiyle sorunlar yaşama, eğitim veya kariyer ile ilgili bir fırsatı tehlikeye atma ya da kaybetme; başkalarına (aile, arkadaşlar, terapist, v.b.) internette kalma süresi ile ilgili yalan söyleme; interneti problemlerden kaçmak veya olumsuz duygulardan (örnek: çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı) uzaklaşmak için kullanmadır.

Kişilerin internete bağımlı olmasına neden olan birden çok faktör vardır. Kişinin internette zaman sınırının olmaması ve istediği anda sosyal ağ içinde kendisini bulabilmesi, düşüncelerini karşısındaki kişiye kabul ettirme endişesi olmadan şeffaf olarak paylaşabilmesi, dünyanın neresinde olursa olsun istediği insanla etkileşime girme imkânı sunması, başka insanlarla iletişime geçmek için minimum zaman ve para harcaması, eğlence ve oyunlara diğer alternatifler ele alındığında ekonomik olması, internetin dil, din, ırk gözetmeksizin herkesi eşit kılması, kişilerin kendini istediği gibi tanıtmaya imkânı sunması, risksiz olarak dertleşme ve yakınlaşma imkânı vermesi gibi etmenler kişinin bağımlılık geliştirmesine sebep olmaktadır (Dinç, 2010).

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı; lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada öğrencilerden toplanan veriler sayısal kodlamalar yapılarak analiz edilmek üzere SPSS programına aktarılmıştır. Öncelikle verilere ait tanımlayıcı istatistikler (yüzde ve frekans) yapılmıştır. Yapılacak istatistiksel analizlere karar vermek amacıyla normallik testi uygulanmıştır. Normallik testinde verilerin çarpıklık (skewness)

ile basıklık (kurtosis) değerleri dikkate alınmıştır. Elde edilen değerlerin-2.....+2 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu değerlerin ise normal dağılıma uygun (George ve Mallery, 2001) olduğu kabul edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizlerinde; bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Person korelasyon kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanları ile yaşları arasındaki ilişkiyi gösteren “Pearson korelasyon analizi” sonucunda öğrencilerin kontrol kaybı puanları ile yaşları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir (p<.05).

Tablo 1. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanları ile yaşları arasındaki ilişki sonuçları

	<i>Kontrol Kaybı</i>	<i>Daha Fazla Online Kalma</i>	<i>Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk</i>	<i>İnternet Bağımlılığı</i>
<i>Yaş</i>	<i>r</i> ,114	,056	,041	,088
	<i>p</i> ,015*	,236	,382	,060

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>.05).

Tablo 2. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının cinsiyete göre karşılaştırma sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
<i>Kontrol Kaybı</i>	<i>Kadın</i>	206	18,68	6,35	1,714	,087
	<i>Erkek</i>	248	17,65	6,36		
<i>Daha Fazla Online Kalma</i>	<i>Kadın</i>	206	9,32	3,92	,209	,835
	<i>Erkek</i>	248	9,24	3,97		
<i>Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk</i>	<i>Kadın</i>	206	15,15	5,04	-,377	,703
	<i>Erkek</i>	248	15,34	5,70		
<i>İnternet Bağımlılığı</i>	<i>Kadın</i>	206	40,40	11,90	,611	,541
	<i>Erkek</i>	248	39,69	12,49		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının sınıf düzeylerine göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans (ANOVA) analizi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<.05). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (SCHEFFE) sonuçlarına göre; 2. sınıfların puan ortalamasının 1. sınıfların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının sınıf düzeylerine göre karşılaştırma sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>Sınıf</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Fark</i>
<i>Kontrol Kaybı</i>	<i>1. Sınıf</i>	81	16,99	6,49	2,478	,061	
	<i>2. Sınıf</i>	255	17,98	6,32			

		3. Sınıf	91	19,56	6,49		
		4. Sınıf	27	17,96	5,45		
Daha Online Kalma	Fazla	1. Sınıf	81	8,47	3,68	1,979	,116
		2. Sınıf	255	9,35	4,09		
		3. Sınıf	91	9,89	3,87		
		4. Sınıf	27	8,93	3,10		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk		1. Sınıf	81	13,80	4,11	2,944	,033*
		2. Sınıf	255	15,81	5,75		
		3. Sınıf	91	15,08	5,35		
		4. Sınıf	27	14,96	5,12		
İnternet Bağımlılığı		1. Sınıf	81	36,86	11,14	2,457	,062
		2. Sınıf	255	40,53	12,48		
		3. Sınıf	91	41,53	12,47		
		4. Sınıf	27	39,44	10,82		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının sürekli kullanılan internet bağlantısı olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin kontrol kaybı, daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında sürekli kullanılan internet bağlantısı olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 4. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının sürekli kullanılan internet bağlantısı olma durumlarına göre karşılaştırma sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>SKİBV</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kontrol Kaybı	Evet	383	18,45	6,39	2,603	,010
	Hayır	71	16,32	5,94		
Daha Fazla Online Kalma	Evet	383	9,48	3,92	2,553	,011
	Hayır	71	8,18	3,89		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	383	15,43	5,52	1,823	,071
	Hayır	71	14,30	4,69		
İnternet Bağımlılığı	Evet	383	40,69	12,29	2,748	,006
	Hayır	71	6,38	11,21		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının herhangi bir sosyal ağ sitesine üye olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında herhangi bir sosyal ağ sitesine üye olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının gün içerisinde internette geçirilen süre durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans (ANOVA) analizi” sonucunda öğrencilerin; kontrol kaybı, daha fazla online kalma, sosyal ilişkilerde olumsuzluk ve internet bağımlılığı toplam puanlarında gün içerisinde internette geçirilen süre durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < .05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için

yapılan Post Hoc (SCHEFFE) sonuçlarına göre; kontrol kaybı boyutunda 3-7 saat ve 7 saat ve üzeri internet kullananların puan ortalaması günde 1 saatten az ve 1-3 saat arasında internet kullananların puan ortalamasından; daha fazla online kalma ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk boyutlarında 7 saat ve üzeri internet kullananların puan ortalaması günde 1 saatten az, 1-3 saat ve 3-7 saat arasında internet kullananların puan ortalamasından; 3-7 saat internet kullananların puan ortalamasının da 1-3 saat internet kullananların puan ortalamasından; internet bağımlılığı toplam puanlarında ise 7 saat ve üzeri internet kullananların puan ortalaması günde 1 saatten az, 1-3 saat ve 3-7 saat arasında internet kullananların puan ortalamasından; günde 3-7 saat internet kullananların puan ortalamasının ise günde 1 saatten az ve 1-3 saat arasında internet kullananların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının interneti kullanma amaçlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans (ANOVA) analizi” sonucunda öğrencilerin; kontrol kaybı, daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında interneti kullanma amaçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (SCHEFFE) sonuçlarına göre; kontrol kaybı, daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında eğlenmek için interneti kullananların puan ortalaması bilgi edinmek için interneti kullananların puan ortalamasına göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının internet kullanımını ebeveynlerin denetleme durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” öğrencilerin kontrol kaybı, daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında internet kullanımını ebeveynlerin denetleme durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 5. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının internet kullanımını ebeveynlerin denetleme durumlarına göre karşılaştırma sonuçları

<i>Değişkenler</i>	<i>İKED</i>	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kontrol Kaybı	<i>Evet</i>	214	17,35	5,83	-2,442	,015
	<i>Hayır</i>	240	18,80	6,75		
Daha Fazla Online Kalma	<i>Evet</i>	214	8,75	3,69	-2,702	,007
	<i>Hayır</i>	240	9,74	4,10		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	<i>Evet</i>	214	14,97	5,38	-1,072	,284
	<i>Hayır</i>	240	15,51	5,43		
İnternet Bağımlılığı	<i>Evet</i>	214	38,60	11,50	-2,342	,020
	<i>Hayır</i>	240	41,28	12,71		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının spor yapma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin sosyal ilişkilerde

olumsuzluk ve internet bağımlılığı toplam puanlarında spor yapma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 6. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının spor yapma durumlarına göre karşılaştırma sonuçları

Değişkenler	SY	n	X	ss	t	p
Kontrol Kaybı	Evet	337	17,78	6,27	-1,912	,057
	Hayır	117	19,09	6,56		
Daha Fazla Online Kalma	Evet	337	9,08	3,79	-1,641	,102
	Hayır	117	9,82	4,32		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	337	14,93	5,32	-2,173	,030
	Hayır	117	16,19	5,58		
İnternet Bağımlılığı	Evet	337	39,20	11,82	-2,423	,016
	Hayır	117	42,36	13,06		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının spor lisansı olma durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında spor lisansı olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 7. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının spor lisansı olma durumlarına göre karşılaştırma sonuçları

Değişkenler	APSLV	n	X	ss	t	p
Kontrol Kaybı	Evet	129	18,80	6,57	1,402	,162
	Hayır	324	17,87	6,27		
Daha Fazla Online Kalma	Evet	129	8,98	3,92	-,992	,322
	Hayır	324	9,39	3,96		
Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk	Evet	129	15,94	6,65	1,475	,142
	Hayır	324	14,99	4,82		
İnternet Bağımlılığı	Evet	129	40,84	13,43	,835	,405
	Hayır	324	39,71	11,72		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının haftalık yapılan spor saati durumlarına göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında haftalık yapılan spor saati durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 8. Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının haftalık yapılan spor saati durumlarına göre karşılaştırma sonuçları

Değişkenler	HKSSY	n	X	ss	F	p
Kontrol Kaybı	1 saat ve altı	196	18,49	6,40	1,020	,361
	1-3 saat	127	18,21	6,16		
	3 saat ve üzeri	131	17,47	6,50		
Daha Fazla Online Kalma	1 saat ve altı	196	9,53	4,10	,787	,456
	1-3 saat	127	9,18	3,90		

	<i>3 saat ve üzeri</i>	131	8,98	3,73		
	<i>1 saat ve altı</i>	196	15,47	5,26		
<i>Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk</i>	<i>1-3 saat</i>	127	15,13	5,27	,273	,761
	<i>3 saat ve üzeri</i>	131	15,06	5,77		
	<i>1 saat ve altı</i>	196	40,84	12,62		
<i>İnternet Bağımlılığı</i>	<i>1-3 saat</i>	127	39,93	11,94	1,029	,358
	<i>3 saat ve üzeri</i>	131	38,86	11,87		

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının yapılan spor türüne göre karşılaştırılmasında kullanılan “bağımsız gruplar t-testi” sonucunda öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarında yapılan spor türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanlarının sporun hayattaki önem durumuna göre karşılaştırılmasında kullanılan “tek yönlü varyans (ANOVA) analizi” sonucunda öğrencilerin; daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında sporun hayattaki önem durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Post Hoc (SCHEFFE) sonuçlarına göre; daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında sporu hayatlarında önemli görenlerin puan ortalaması sporu hayatlarında çok önemli görenlerin puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Yapılan bu araştırmaya katılan lise öğrencilerinin yaşları ile internet bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiği zaman, araştırmanın sonunda kontrol kaybı alt boyutu ile öğrencilerin yaşları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin yaşları arttıkça internet bağımlılığının kontrol kaybı alt boyutuna ilişkin puanlarının da yükseldiği görülmüştür. Buna karşılık internet bağımlılığının diğer alt boyutları (daha fazla online kalma, sosyal ilişkilere olumsuzluk) ile öğrencilerin yaşları arasında anlamlı ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin genel internet bağımlılık düzeyleri ile yaş grupları arasında anlamlı ilişkinin olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin yaş değişkenine göre bazı farklılıklar göstermesinin temelinde internet kullanım amaçlarının yaş değişkenine göre bazı farklılıklar göstermesinin yattığı düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmada lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde internet bağımlılığı alt boyutlarına (kontrol kaybı, sosyal ilişkilerde olumsuzluk, daha fazla online kalma) ilişkin sonuçların da cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde kız ve erkek öğrenciler arasında internet kullanımının yaygın olmasının ve öğrencilerin internet kullanım amaçlarının cinsiyete göre farklılaşmamasının yattığı düşünülebilir.

Yapılan bazı araştırmalarda internet bağımlılığı ile yakından ilişkili olan sosyal medya bağımlılık düzeyinin de cinsiyete göre farklılaşmadığı belirtilmektedir. Bu konuda yürütülen bir çalışmada gençler arasında sosyal medya bağımlılık düzeyini etkileyen değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmada sosyal medya bağımlılık düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulunmuştur (Dikmen, 2019).

Yapılan bu araştırmada lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf değişkenine göre genel internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Bu çalışmada lise öğrencilerinin sürekli kullanılan internet bağlantısı olma durumuna göre internet bağımlılıklarının farklılaştığı bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre gruplar arasındaki farklılıkların genel bağımlılık düzeyi ile kontrol kaybı ve daha fazla online kalma alt boyutlarında olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman sürekli internete bağlanma imkânı olan öğrencilerin genel internet bağımlılık düzeylerinin sürekli internete bağlanma fırsatı olmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu araştırmada lise öğrencilerinin herhangi bir sosyal ağa üye olma durumlarına göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu kapsamda sosyal ağ üyeliği olan ve olmayan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri arasında benzerlik olduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede lise öğrencilerinin internette gün içinde zaman harcadıkları süreye göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu kapsamda öğrencilerin gün içinde internette harcadıkları zaman dilimi arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür.

Yapılan bu araştırmada öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına göre internet bağımlılık düzeylerinin sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutu dışında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiği zaman, bilgi edinme ve diğer amaçlar ile internet kullanan öğrenciler ile kıyaslandığı zaman eğlenme amacıyla internet kullanan öğrencilerde internet bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan lise öğrencilerinin ebeveyn denetleme durumuna göre internet bağımlılık düzeylerinin farklılaştığı bulunmuştur. Farklılığın genel internet bağımlılık düzeyi ile kontrol kaybı ve daha fazla online kalma alt boyutlarında olduğu görülmüştür.

Araştırmada lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin spor yapma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuş, gruplar arasındaki farklılıklarının genel internet bağımlılık düzeyi ile sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutlarında olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre hem genel internet bağımlılık düzeyinin hem de sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutuna ilişkin sonuçların spor yapma alışkanlığı olmayan öğrenciler lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmaya katılan lise öğrencilerinin internet bağımlılıklarının lisanslı olarak spor yapma durumlarına göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde gerek lisanslı olarak spor yapan gerekse de spor yapma alışkanlığı olmayan öğrencilerde internet kullanım yaygınlığının yüksek düzeyde olmasının yattığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılım sağlayan lise öğrencilerinin haftalık spor yapma saatlerine göre internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatürde yer alan ve lise öğrencileri üzerinde yürütülen araştırma sonuçları da genellikle spor yapma sıklığının internet bağımlılığı üzerinde belirleyici olmadığını göstermektedir.

Yapılan bu araştırmaya katılan lise öğrencilerinin sporu hayatta önemli görme durumlarına göre ele alındığı zaman internet bağımlılık düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre internette daha fazla online kalma ve internet bağımlılığı toplam puanlarında sporu hayatlarında önemli gören öğrencilerin puan ortalamasının sporu hayatlarında çok önemli görenlerin puan ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öneriler

1. Lise öğrencilerinde internet bağımlılık düzeyine ilişkin daha geniş kapsamlı çalışma verilerine ulaşabilmek için daha büyük örneklem grupları üzerinde benzer çalışmalar yapılabilir.
2. Lise öğrencilerinde internet bağımlılığının sosyal, duygusal, psikolojik ve akademik gelişim özellikleri üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmalar yapılabilir.
3. Lise öğrencilerinde internet bağımlılık düzeyinin en aza indirilmesi için öğrencileri bilinçlendirmeye yönelik çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Aracı, H. (1999). Okullarda beden eğitimi, Ankara: Bağırhan Yayın Evi.
- Balcı, Ş., Ayhan, B. (2007). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması. Selçuk İletişim Dergisi. 1 (5), 174-197.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. Computers in human behavior, 553-575.
- Dinç, M. (2010). İnternet bağımlılığı, İstanbul: Ferfir Yayınları
- Dikmen, O. (2019). Genç erişkinlerde internet bağımlılığı düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, A. (2013). İnternet bağımlılığı yaygınlığı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

egger, O., Rauterberg, M. (1996). Internet behaviour and addiction. semester thesis (Swiss Federal Institute of Technology. Zurich. 1996).

George, D., Mallery, P. (2001). SPSS for windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update, Baston: Allyn and Bacon

Gönül, A.S. (2002). İnternet kullanımı. Gelen Yeni Symposium, 105-110.

Griffiths, M.D. (1999). Internet Addiction: Fact Or Fiction?. The Psychologist. 12(5), 246-250.

Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı, Van.

King, D.L., Delfabbro, P.H., Griffiths, M.D., Gradisar. M. (2011). Assessing clinical trials of internet addiction treatment: a systematic review and consort evaluation. Clinical Psychology Review. 31, 1110-1116.

Ko, C.H., Yen, J.Y., Yen, C.F., Chen, C.S., Chen, C.C. (2012). The association between internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. European Psychiatry. 27, 1-8.

Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., Kalyoncu, Ö.A. (2007). İnternet bağımlılığı: kliniği ve tedavisi. Bağımlılık Dergisi. 8, 36-41.

Symonds, M. (1999). The net imperative: a survey of business and the internet. Economist Newspaper.

<https://www.google.com/search?q=The+NetImperative&oq=The+Net+Imperative&aqs=chrome..69i57j0j69i64l2.1174j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Şahin, C., Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. Selçuk Üniversitesi. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi. 32, 101-115.

Uzabay. İ.T. (2009). Madde Bağımlılığının tarihçesi. tanımı.genel bilgiler ve bağımlılık yapan maddeler.Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi. 21 (22), 5-15.

Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 27(1), 77-89.

Yellowless, P.M., Marks. S. (2007). Problemat ic internet use or internet addiction. Computer İn Human Behavior. 23, 1447-1453.

Yetim, A. (2006). Sosyoloji ve spor, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Young, K.S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. Cyberpsychol Behav. 3, 237-244.